Voice of Liberty News

ድምጺ ሓርነት

18 ሚያዝያ 2004

ብሪጋዴር ጀነራል እስቲፋኖስ ስዩም መን'ዩ?

ብሪጋዴር ጀነራል እስቲፋኖስ ስዩም ብ1946 ዓ.ም. ተወሊዱ፣ መባእታን ካልኣይን ደረጃ ትምህርቱ ኸኣ ኣብ ኣስመራ ድሕሪ ምጥንቓቕ ናብ ኣዲስ ኣበባ ዩኒቨርሲቲ ብምኻድ ትምህርቱ ቀጸለ። ብቁጠባ ማለት ኤኮኖሚክስ፣ ናይ ባችለር ዲግሪ መዓርግ ድሕሪ ምምራቑ፣ ነዊሕ ከይጸንሐ ማህደረ-ትምህርቲ ረኺቡ፣ ኣብ ሕቡራት ሃገራት ኣመሪካ፣ ካብ ዊስኮንሲን ዩኒቨርሲቲ፣ ብቁጠባ ናይ ማስተርስ ዲግሪ ደረበ።

ኣብ 1975 ሃገረ ኣመሪካ ራሕሪሑ ንሜዳ ኣምርሐ፣ ናብ ህ.ሓ.ሓ.ኤ ከኣ ተሰለፈ። ብልጭልጭ ዝብል ማራኺ ኅደናታት ናይ ኒው-ዮርክ ንድሕሪት ብምግዳህ፣ ናብ ጎቦታትን ሽንጭሮታትን ሳሕል ምስፋር ቀሊል'ኳ እንተዘይነበረ፣ እስጢፋኖስ ግን ኣብ ሓጺር እዋን ናብራ ገድሊ ለሚዱ ንብጾቱ ከም ዝመሰለ መታዓልምቱ ይምስክሩ።

ኣብ ክፍሊ ታዕሊም ተመዲቡ መጀመርያ መምህር ፖለቲካ፣ ቀጺሉ'ውን ሓላፊ ፖለቲካ ማለት ሓደ ካብቶም ክልተ ኣመሓደርቲ ታዕሊም ኰነ። ኣብ'ዚ እዋን ተጋዳላይ እስቲፋኖስ በቲ ዓቃል ጠባዩን፣ ትሑት ባህርያቱን ነቶም ሓዳስቲ ተዓለምቲ ህያው ኣብነት ኣብ ርእሲ ምዃኑ፣ ብፍላይ ከም ምሁር መጠን፣ ነቶም ምሁራት ተዓለምቲ ጠባያቶም ተረዲኡ፣ ሞራሎም ኣበሪኹ፣ ብፍናን ከም ዝቃለሱ ዝገብረ ሓደ ካብቶም ዓ በይቲ መማህራን ገድሊ እዩ።

ብ1977 ዓ.ም ኣብ 1ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣባል ማእከላይ ሽማግለ ኰይኑ ተመርጸ'ሞ ፣ ከም ጸሓፊ ክፍሊ ቁጠባ ተመዲቡ፣ ፋይናንስያዊ ስርሓትን፣ ንውድብ ዘድልዩ ቀረብ ሃለኽቲ ኣቑሑትን፣ ካልእ ቁጠባዊ ጠቀስ ዕማማትን፣ ላዕለዋይ ሓላፊን ኣወሃሃድን ብምዃን ኣገለገለ። ብድሕሪ'ዚ ክፍሊ ቁጠባ ንሕርሻ፣ ፋይናንስ፣ መጓዓዝያ፣ ኢደ-ስርሓት፣ ንግዲ፣ ቶሚንን፣ ባሕሪያን ዘጠቓልል ሰፊሕ ኣሃዱ ስለዝኾነ፣ ኣብ ጨንፈር ፋይናንስ ሓላፊ ብምዃን ንስርሓት ሕሳብ ናይ ውድብ መልክዕ ዘትሓዘ ኪኢላ ተጋዳላይ እዩ።

ንሸውዓተ ዓመታት ኣብ ክፍሊ ቁጠባ ድሕሪ ምግልጋል ናብ ክፍሊ ምምሕዳር ተመደበ። እዚ ክፍሊ'ዚ ኣብ ሕበረተ-ሰብና ማሕበራውን ባህላውን ለውጢ ንምምጻእ ዝካየድ ዝነበረ ናይ ቃልሲ እጃም ዝመርሐ፣ ነቲ ኣብ ውሽጢ ሃገርን ኣብ ወጻኢ ዝተሰደ ኤርትራዊን ዝጠመረ ኣገዳሲ ኣካል ናይ ህዝባዊ ግንባር፣ ጸሓፊ ኮይኑ ዘገልገለ እስጢፋኖስ ስዩም እዩ።

እስጢፋኖስ ቀንዲ መለለዪ ጠባዩ፣ ትሕትንኡን ምቕሉል ባህርያቱን ኢዩ። ምስኡ ብቐረባ ዝተጋደሉ ብጾቱ ድማ ምሁር ክንሱ ንዘይተማህረ ዘየናኣእስ፣ ምኩር እንከሎ ንሓደስቲ ዘየስተናዕቕ፣ ሕሉፍ ሓልዮቱን ትሕትንኡን ይንእዱ። ስርሓት ክፍሊ ህዝባዊ ምምሕዳር ምስ ህዝቢ ዝተኣሳሰረ ስለ ዝኾነ፣ ኣባላቱ ንህዝቢ ብትሕትናን ኣኽብሮትን

ከአንግዱ ግዴታ ኣለዎም፣ ተጋዳላይ እስቲፋኖስ ነዚ ግዴታ'ዚ ዘማልእ ብቕዓትን ብልጫን ካብ ዝነበሮም መራሕቲ ሓደ ኢዩ።

ብ1987 ዓ.ም 2ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣባል ማእከላይ ሽማግለ ብምኳን እንደገና ተመሪጹ፣ ክሳብ ነጻነት ስርሑ ቀጸለ።

ኣብቲ ድሕሪ ነጻነት ዝቖመ ግዝያዊ መንግስቲ ኤርትራ፣ ተጋዳላይ እስቲፋኖስ ስዩም ጸሓፊ ክፍሊ ፋይናንስ ኾይኑ፣ ንብምልኡ ናይ ፋይናንስ ስርሓት ኣማእኪሉ፣ ንውህሉል ናይ ሰውራ ተመክርኡን ፍልጠቱን ኪሰርሓሉ፣ ንሓድሽ መድረኽ ዳግመ ህንጻ ሃገር ብልዑል ፍናን ተበገሰ። እንተኾነ ኣብቲ እዋን መራሕ መንግስቲ ኤርትራ ኣብ ሓጺር ግዜ ነቶም ሓለፍቲ የንከሽክሾም ስለ ዝነበረ፣ ነዊሕ ከይጸንሐ ካብ ፋይናንስ ተኣልየ።

ብ1994 ዓ.ም ኣብ ዝተገብረ 3ይ ውድባዊ ጉባኤ ኣባል ማእከላይን ሃገራዊን ባይቶታት ብምኳን ተመሪጹ። ሓላፊ ፋይናንስ ኣብ ሚስትሪ ምክልኻል ኰይኑ፣ ነቲ ብሓድሽ ፍናንን መንፈስን ኪህነጽ ንዝሕሰብ ዝነበረ ሰራዊት፣ ምዕጣቕን ምስናቕን ምምልማልን ካብ ዝጸዓሩን ዝሰርሑን ወተሃደራዊ ሓለፍቲ ሓደ ኢዩ።

ብዘይካ'ዚ ብሚኒስትሪ ምክልኻል ዝጀመር ዝነበረ ሃገራዊ ኣገልግሎትን ትግባሬኡን፣ ምስ ጐረባብቲ ሃገራት ኣብ ዶባት ዘጋጥም ዝነበረ ዝተፈላለየ ወተሃደራዊ ምትፍናንን ግጭታትን፣ ካልኦት በዳህቲ ዝኾኑ ስርሓት ገጢሙ ልዑል ኣበርክቶ ካብ ዝገበሩ ሓለፍቲ ሓደ ኢዩ። እስቲፋኖስ፣ ብሪጋዴል ጀነራል መዓርግ ለቢሱ ኣብ ሚኒስትሪ ምክልኻል ሓላፊ ክፍሊ ፋይናንስ ኮይኑ ስርሑ ክሳብ 2000 ዓ.ም ቀጸለ።

ብሪጋዴል ጀነራል እስቲፋኖስ ኣብ 2000 ዓ.ም ናብ ሚኒስትሪ ፋይናስን ክፍሊ ኣታዊታት ውሽጢ ሃገር ተቐየረ። እስጢፋኖስ ኣብዚ ኣሃዱ ምስ ተመደበ፣ ዘይቅበሎ ናይ ህግደፍ ዘይቅዩድን ሕቡእን ንግዳዊ ስራሓት ንምእራም፣ ቁጠባዊ ንብረት ናይ ህግደፍ ብኦዲት ኪምርመር ኣዘዘ። ፍንው ንግዳዊ ትካላት ህግደፍ ግን ፣ ንተቛጻጸርቲ መጽሓፍቶም ኪኸፍቱ ቅሩባት ኣይነበሩን። እስቲፋኖስ ሓላፍነቱ ተጠቒሙ መርመራ ናይ ኦዲተር ኪቕጽል መምርሒ ሃቡሞ፥ ምስ ህግደፍ ኣብ ምውጣጥ ኣተወ። እዚ ከምዚ ኢሉ እንከሎ ኣብ ውሽጢ መንግስቲ ዝኸይድ ዝነበረ ፖለቲካዊ ሃዋህው ዘየቕስን ኮይኑ ስለ ዝረኸቦ፣ ኣብ'ቲ በብግዜኡ ዝግበር ዝነበረ ኣኼባታት ማእከላይ ባይቶ ይኹን ብውልቂ ዝከይድ ዝነበረ ምይይጣት፣ ካብቲ መዋጥር መዋጽኦ ኢሉ ዝኣምነሉ ርእይቶታት ኣነጸረ።

ኣብ መጨርሻ ድማ ኣብ ውሽጢ መንግስቲ ዝከይድ ዝነበረ ሕጽረታትን ጉድለታትን ንምእራም ዝነበሮ ተበግሶ ብምቕጻል፣ ምስ'ቶም ኣኼባ ኪግበርን መንግስቲ ኣካያይድኡ ኪግምገም ዝጠለቡ ኣባላት ባይቶ፣ ክታሙ ስለ ዘስፈረ፣ ምስ ካልኦት 10 ኣባላት ባይቶ፣ ኣብ ብመስከረም 2001 ዓ.ም ትሕቲ ቀይዲ ኣተወ።

ብርጋዴር ጀነራል እስቲፋኖስ ንበይኑ ኣይኮነን፣ ሓዉ ተጋዳላይ'ውን ብድሕሪኡ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ተዳጕኑዩ። በዓልቲ-ቤቱ ተጋዳሊት ርሻን'ውን ካብ ስርሓት መንግስቲ ተሰጕጓ፣ ደስኪላ፣ ምስ ክልተ ደቃ ኣብ ገዛ ተደፊና ትውዕል ኣላ። ስለዚ እቲ ግፍዒ ናብ ስድራ-ቤቱ ኣስፋሕፊሑ ብዘይ ገለ በደል ቤተ-ሰቡ ግዳይ ናይ ገቢረ-ጸይቂ ኣኼማ ኮይኖም ኣለዉ።

ዝኸበርካ ህዝቢ ኤርትራ፣

እስጢፋኖስ ሓደ ካብቶም ትኹርዓሎም ደቅኻ እዩ። ትኹርዓሉ ምኽንያት ከኣ ሓደ ካብቶም ናብራን ትምህርትን ወጻኢ-ሃገር ዘየታለሎም ውሑዳት ምሁራት ደቅኻ ኰይኑ፣ ህዝቡ ዘይረሰዐ ብሓልዮት ዝለፍዐ ዉላድካ ስለ ዝኾነ'ዩ። እዚ ሰብ'ዚ ኣብ ዝኾነ ኩርናዕ ዓለም ሰሪሑ ብምቕት ኪነብር ይኽእል'ኳ እንተነበረ፣ ንነብሰይ ይጥዓመኒ ከይበለ፣ ዝሰቐሎ ክልተ ዲግሪታት ከይከበደ ምእንቲ ናጽነት ሃገር ሓሳር ምስ ህዝቡ ዝመረጸ ብሉጽ ውላድካ እዩ። ከምኡ ስለ ዝኾነ ከኣ ነቲ ፈታኒ ማሕማሕታ ኣመሪካ ንድሕሪት ገዲፉ፣ ሓሳረ መከራ ናይ ገድሊ ገጢሙ፣ ኣብ ናይ ሓርነት ቃልሲ እጃሙ ዘበርከተን ዘሐብን ታሪኽ ዝፈጸመን ሓርበኛ ውላድካ'ዩ።

ናጽነት ምርካብ እቲ ቀዳማይ ገጽ ናይ ዓወት ድኣ'ምበር፣ ምዕቃባ'ውን ማዕሪኡ ዓቕብ ምዃኑ ዝግንዘብ ዝነበረ እስጢፋኖስ፣ ከምዚ ይብል፦ "ነጻነት ሃገር ዝዕቅብ ህዝቢ ስለ ዝኾነ፣ ህዝቢ ስልጣን ኪርከብ ይግባእ፣ ህዝቢ መታን ስልጣን ኪርከብ ከኣ ቅዋም ሃገረ ኤርትራ ኣብ ግብሪ ክትርጎም ኣለዎ። ኣብ ክንዲ ስዲ፣ ልጓም ዘለዎ መንግስቲ፤ ኣብ ክንዲ ኣብ ዝባን ህዝቢ ዝሕዘል፣ ህዝቢ ዝጸውር ስርዓት ጥራሕ'ዩ ንቀጻልነት ሃገርና ዘውሕስ" እናበለ ይምጉት ነይሩ'ዩ። ከምኡ ኢሉ ስለ ዝመጎተ ከኣ ሎሚ መንግስቲ ንእስጢፋኖስ "ብጥልመት ሃገር፣ ብፈተነ ዕልዋ መንግስቲ....ወዘተ" ዝብል ናይ ፈጠራ ክስታት ከሲሱ ቀይድዎ ኣሎ።

ክቡር ህዝብና፣

እስጢፋኖስ ካብ ዝእሰር ልዕሊ ክልተ ዓመታት ኰይኑ፣ ክሳብ ሎሚ ድማ ዝተኣስረሉ ቦታ ኣይፍለጥን፣ ቤት ፍርዲ ኣይቀረበን፣ ስድራ-ቤቱ ኪበጽሕዎ ኣይፍቀድን ጥራሕ ዘይኮነስ ክሓቱ'ውን መሰል የብሎምን። እስጢፋኖስ ኣብታ ተቓሊሱ ነጻ ዘውጽኣ ሃገር፣ ኣብ ክንዲ ዝኸብርን ዝኾርዕን እታ ዝተሓተት መባእታዊት ሰብኣዊ መሰሉ ተሓሪሙ፣ ሓሲሩን፣ ተዋሪዱን ኣሎ። ንበይኑ ግን ኣይኮነን። ኣብ ዓቐንን ደረጃን ደኣ ይፈላለ'ምበር ኣብ ውሽጢ ቀጽሪ ቤት-ማእሰርቲ ዘለዉን ዘየለዉን ኤርትራውያን መሰረታዊ መሰላቶም ኣይረኸቡን።

መንዩም እዚ ኩሉ መሰልና መንዚዖም ገቢተምዎ ዘለዉ? እዞም ልዕሊ ሕጊ ኮይኖም ንዝኾነ ዜጋ ኪኣስሩን ኪፍተሑን መሰል ኣሎና ዝብሉ እንታዎት እዮም? በዓል መንዮም'ከ ኩሉ ህዝቢ እናሓሰሞ፣ ንበይኖም ጥዒምዎም፣ ንሃገር ንብረቶም ገይሮምዋ ዘለዉ? መን'ከ ስልጣን ሃቦም? ንዝብሉ ሕቶታት መልሲ ምንዳይ እዋኑ ኰይኑ'ሎ። ውሉድካ እስቲፋኖስ "ህዝቢ ኤርትራ ስልጣን ከይተረከበ፣ ፍትሒ ኣይርከብን'ዩ" ይብል ነይሩ'ሞ፤ ሕጂስ ይኣክል፣ ስልጣን ካብ ውሑዳት ናብ ብዙሓት ይሰገር፣ ነዛ ሃገር ከኣ ኣብ ክንዲ ናይ ውሑዳት ናይ ኩላትና ንግበራ።

ክቡር ህዝብና፣ ስቕ እንተበልካ ዘየሎኻ መሲልዎም ኣሎ፣ ስለዚ፣ "ይኣክል ግፍዒ! ይኣክል ዓመጽ!" ኢልካ ተድህ'ሞ፣ መቓልሕካ ነቲ ሰንኮፍ መናድቖም ሃደሽደሽ ከብሎ እዩ።